TÜRK DEVLETLERİ PARLAMENTER ASAMBLESİ

ÇEVRE, DOĞAL KAYNAKLAR VE SAĞLIĞIN KORUNMASI KOMİSYONU

ONUNCU TOPLANTI

14 Mart 2025

Bişkek

TAVSİYE KARARI

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ KAPSAMINDA TÜRKPA ÜYESİ ÜLKELERİN ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE YEŞİL DÜNYA ALANINDAKİ İŞBİRLİĞİ

Parlamenter Asamblesi**:**

Dünyayı kapsayıcı kalkınmaya giden sürdürülebilir bir yola sokmak için çığır açan küresel bir taahhüt olarak 2030 Gündemi ve SKA'ları ***göz önünde bulundurarak***;

SKA'ları daha etkili bir şekilde uygulanmasını destekleyecek stratejilerin ve mekanizmaların belirlenmesinde parlamentoların aktif rolünün ***vurgulayarak***;

Afete hazırlık ve etkin müdahale çabalarının artırılması için 2015-2030 Afet Risklerinin Azaltılması Sendai Çerçevesinin ***altını çizerek***;

Acil olan iklim değişikliği tehdidinin etkili bir şekilde ele alınmasına yönelik Paris Anlaşması'nın ***da altını çizerek***;

Üye parlamentolar arasında uluslararası ve bölgesel örgütlerle etkileşim yoluyla SKA'lar alanındaki işbirliğini ***kayda geçirerek***;

Parlamentolar arası koordinasyonu güçlendirerek, TÜRKPA'nın 2030 Gündeminin uygulanmasını destekleme çabalarına olan güçlü inancını ***vurgulayarak***;

Gezegen için ekonomik, sosyal ve çevresel olarak sürdürülebilir bir gelecek için insanlar, hükümetler, sivil toplum ve özel sektörden oluşan geniş bir ittifakın faaliyetlerini ***destekleyerek***;

TÜRKPA üyesi ülkelerin ilgili kurumlarının başarılarını pekiştirme çabalarını ***memnuniyetle karşılayarak***;

TÜRKPA üyesi ülkelerin katıldığı ve kabul ettiği bu alandaki uluslararası sözleşmeler ve kanunlardan ***bahsederek***;

Parlamentolararası işbirliğinin geliştirilmesinde parlamento komisyonlarının etkileşiminin önemli bir vasıta olduğunu ve bu bağlamda TÜRKPA çerçevesinde ilgili komisyonların toplantılarının öneminin ***altını çizerek***;

TÜRKPA üyesi ülkelerin parlamentolarına şunlar tavsiye edilmektedir:

a) Sıfır Atık girişimi gibi atık yönetimi, geri dönüşüm teknolojileri ve atıktan enerjiye dönüşüm girişimleri için ortak politikalar uygulamak ve bölgesel atıktan kaynak stratejileri geliştirmek için *iş birliği yapılması*;

b) Parlamentoların SKA'ların uygulanması konusunda en iyi uygulamaları paylaşabilecekleri etkinliklerin *düzenlenmesi*;

c) Biyoçeşitliliği ve ekosistemleri korurken gıda güvenliğini artıran sürdürülebilir tarım uygulamalarının *teşvik edilmesi*;

d) Ormanların, sulak alanların, nesli tükenmekte olan türlerin, bu türlerin yaşam alanlarının ve bölgesel biyoçeşitliliğe katkıda bulunan diğer hayati ekosistemlerin korunmasına, sürdürülebilir yönetimine ve restore edilmesine odaklanarak biyoçeşitliliğin korunması konusunda iş birliğinin *güçlendirilmesi*;

e) Sürdürülebilir kalkınma ve zorlukları ile yeşil dünya konusunda kamu anlayışını geliştirmek için çevre eğitimi ve kapasite artırıcı programların *desteklenmesi*;

f) TÜRKPA üyesi ülkeleri karbon ayak izlerini azaltmaya ve daha iyi toplu taşıma sistemleri, yeşil alanlar ve enerji tasarruflu binalar ile yeşil şehirlerde sürdürülebilir yaşamı desteklemeye *teşvik edilmesi*;

g) İklim değişikliği nedeniyle sayısı ve şiddeti artan doğal afetlere karşı dirençlilik oluşturmak için bölgesel iş birliğinin *geliştirilmesi* ve orman yangınları, sel ve taşkınlar ile diğer acil durumlarda afet risk azaltma ve afetler sonrası müdahale konusundaki deneyimlerin paylaşılması;

h) Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için iklim değişikliğine uyum faaliyetlerinin *güçlendirilmesi*;

i) Temiz enerjiye geçişin *teşvik edilmesi* ve bu bağlamda nükleer enerjinin çevresel sürdürülebilirlik ve yeşil büyümenin sağlanmasındaki rolünün göz önünde bulundurulması.

j) Sürdürülebilir tüketim ve üretimin *benimsenmesi* ve *desteklenmesi*;

k) Su kaynaklarının kalitesinin *korunması* ve *iyileştirilmesi*, kısa, orta ve uzun vadede koruma-kullanma dengesi gözetilerek suyun tasarruflu kullanımının sağlanması;

l) Alternatif bir su kaynağı yaklaşımıyla oluşan atık suların en üst seviyede fayda-maliyet oranı gözetilerek *arıtılması*, arıtılmış atık suyun yeniden kullanımından arıtma çamurunun değerlendirilmesine kadar atık su yönetimine bütünsel olarak yaklaşılması;

m) TÜRKPA üyesi ülkeler arasında çölleşme, arazi bozumu ve kuraklıkla mücadele konularında bilgi, tecrübe ve iyi uygulamaların *paylaşılması*.